

Журавська Вікторія. Креативне мислення: аналіз поняття / Вікторія Журавська // Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : збірн. наук. праць. Вип. 2 / за ред. доц. В.В. Павленко. – Житомир : ФО-П Левковець Н.М., 2020. – 188 с. – С. 57-62.

*Журавська Вікторія,
студентка 22 групи ННІ іноземної філології.
Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент В.В. Павленко*

Креативне мислення: аналіз поняття

У сучасному суспільстві школярі повинні вчитися жити з ідеологією демократії. Саме тому неможливо підготувати молодь до самостійного, демократичного та впевненого життя шляхом лише бездумного вивчення матеріалу та засвоєння так-званих прописних істин. Кожного творчого педагога турбує така проблема, як «мовчання школярів», їх апатія чи відсутність уміння час від часу висловитись стосовно актуальних ситуацій діяльності класу, школи, міста, країни, визначення власного ставлення до них. Одним з варіантів вирішення даної проблеми є формування у школярів креативного мислення [4].

Дж. Чаффа визначає ознаки, з допомогою яких можна визначати себе як людину, яка креативно мислить:

- відкритість до інших думок, тобто здатність уважно прислухатися до інших поглядів, оцінювати різні шляхи вирішення проблеми;
- компетентність – прагнення обґрунтовувати свою думку за допомогою реальних фактів і знання справи;
- інтелектуальна активність – виявлення інтелектуальної ініціативи у конфронтаційних ситуаціях, небайдуже сприйняття подій;
- допитливість – вміння проникнути у сутність джерел інформації;
- незалежність мислення – відсутність побоювання непогодження з групою, нездатність до некритичного слідування думкам інших;
- вміння дискутувати – уважне ставлення до протилежних думок, вміння висувати ідеї, які об'єднують;
- проникливість – здатність до проникнення у сутність питання, явища, інформації, не розпорощуватися на дрібні деталі;
- самокритичність – розуміння особливостей свого мислення, своїх «окулярів» [2, с. 36-37].

Стисло окреслимо деякі позиції науковців у визначенні поняття «креативне мислення». На сьогодні існує дуже велика кількість

тлумачень та класифікацій цього поняття. Креативне мислення визначається як:

1) вміння аналізувати факти, продукувати та організовувати ідеї, захищати думки, робити порівняння, будувати логічні умовиводи, оцінювати аргументи та розв'язувати проблеми (П. Ченс);

2) спосіб розмірковування, який потребує адекватної підтримки вірувань та небажання бути переконаним без належного обґрунтування (Ч. Тама);

3) пристосування аналітичного мислення з метою оцінки прочитаного (М. Хікі);

4) свідомий та обміркований процес, який використовується, щоб інтерпретувати або оцінювати інформацію і досвід за допомогою набору рефлексивних засобів та можливостей, які враховують переконання та дії (Л. Мерес);

5) активний, систематичний процес розуміння та оцінювання аргументів (М. Гудчайлд і Д. Мейер);

6) інтелектуально організований процес активної та вмілої концептуалізації, застосування, аналізу, синтезу та (або) оцінювання інформації, отриманої або створеної завдяки спостереженню, досвіду, рефлексії, розмірковуванню або спілкуванню, у якості провідника до переконань та дій (Р. Пауль і Дж. Скрівен);

7) доцільні рефлексивні роздуми, сфокусовані на визначенні, в що вірувати та що робити (Д. Хетчер і Л. Спенсер);

8) організована розумова діяльність з оцінки аргументів чи тверджень і прийняття рішення, яке може супроводжувати розвиток уподобань та визначення необхідних дій (Р. Еніс) [1].

Для того щоб учні могли скористатися своїми можливостями креативно мислити, важливо, щоб учитель розвивав у них низку важливих якостей, серед яких Д. Халперн виділяє наступні:

1. *Готовність до планування.* Оскільки думки часто виникають хаотично, важливо упорядкувати їх, вирішити, у якій послідовності їх викласти. Упорядкованість думки – ознака впевненості.

2. *Гнучкість.* Якщо учень не готовий сприймати ідеї інших, він ніколи сам не зможе стати генератором ідей. Гнучкість дозволяє почекати з винесенням судження, поки учень не буде мати різноманітну інформацію.

3. *Наполегливість.* Часто, зіштовхуючись з важкою задачею, учні вирішують відкласти її розв'язання на невизначений час. Учителю слід виробляти наполегливість у напруженні розумових сил, тоді учні обов'язково досягнуть значно ліпших результатів навчання.

4. *Готовність виправляти свої помилки.* Людина, що креативно мислить, намагатиметься не виправдати свої неправильні рішення, а зробити правильні для себе висновки, скористатися помилкою для продовження навчання.

5. *Усвідомлення.* Це дуже важлива якість, що передбачає вміння спостерігати за собою в процесі розумової діяльності, відслідковувати перебіг міркувань.

6. *Пошук компромісних рішень.* Важливо, щоб ухвалені рішення могли сприйняти інші люди, інакше ці рішення так і залишаться на рівні висловлювань [3, с. 3].

Отже, провівши дослідження всіх наявних методик з розвитку креативного мислення на уроках іноземної мови в профільному класі, нами було розроблено наступний комплекс вправ:

Приклади завдань до вправ на ускладнене списування.

Спишіть подані слова, підкреслюючи буквосполучення, що передають звук.

Shirt, Chess, that, she, short, child, this.

Ігрова вправа на ускладнене списування/виписування

Працюємо в командах. Виписуємо слова у стовпчики і читаємо їх класу. Хто перемаже?

Команда 1 Команда 2 Команда 3

з буквою Hh з буквою Nn з буквою Xx

help, him, text, Ned, not, mix, hot, ten, box, hiss, ton, hint, six, Nell, hell. Rex, men, fox.

Перепишіть пари слів, які пишуться по-різному, але вимовляються однаково (англ.: two-too, this- these, see-sea, one-won).

Складнішими будуть вправи на «вписування» або правильне **розташування** усіх букв слова – це кросворди, гра в «поле чудес», головоломки.

Наведемо приклади цих ігрових орфографічних вправ.

а) У поданих нижче словах букви переплутані. Розплутайте їх, запишіть слова і прочитайте їх уголос.

англ. :

etp (pet)

iflm (film)

ettx (text)

1. *Склади слова*

Вчитель записує на дошці яке-небудь слово, у якому багато літер, наприклад, *schoolchildren*. З букв цього слова учні, поділені на дві команди, повинні скласти якомога більше нових слів. Виграє команда, котра утворила більше слів.

Наприклад: *Schoolchildren: he, she, side, shoe, son, nose, ill, red, doll, line, child, school.*

2. Переправа.

Дві команди переходять річку в різних місцях по камінцях, які умовно позначені квадратами (по десять для кожної команди). Щоб ступити на камінчик, у квадрат потрібно вписати слово з певної теми (наприклад, «Будинок, квартира»).

Якщо при написанні слова учні припустилися помилки або слово не відповідає заданій темі, команда втрачає право на хід і залишається на місці. Виграє та команда, котра швидше переправилась через річку.

Приклади слів, написаних обома командами:

Arm-chair, bed, flat, shelf, sofa, room, lamp, radio, chair.

Bedroom, carpet, clock, cupboard, TV set, table, wardrobe, hall, kitchen, telephone.

3. 12 балів

Учнів об'єднують у 2–3 команди. Учитель диктує слова. Представники кожної команди по черзі записують їх на дошці. Команда, учасник якої правильно напише слово, отримує бал. Якщо слово написано неправильно, то його може записати учасник іншої команди. Перемагає команда, яка набрала більше балів (наприклад 12).

4. Ланцюжок

Учасники гри повинні добре знати написання слів. Перший учень (або учитель) записує слово. Наступний повинен записати слово, що починається з передостанньої букви попереднього слова (не останньої, бо часто це буває буква е, яка в основному не читається).

Наприклад:

Table,

Lamp,

Map,

Pencil,

Leg,

Girl,

Lemon,

Nose

Stone,

Nut,

Tree.

5. Я знаю ще!

А) У грі беруть участь усі учні класу. Вчитель називає літеру, а учні повинні записати якомога більше слів, що починаються саме з неї.

Список використаних джерел

1. Векслер С.И. Развитие критического мышления старшеклассников в процессе обучения: Автореф. дисс. ...канд. педагог. наук: 13.00.01 – Київ, 1974. – 23 с.
2. Векслер С.И. Развитие критического мышления учнів у процесі навчання. – Київ : Рад. школа, 1971. – 60 с.
3. Скрипченко О.В. Психічний розвиток учнів. – Київ : Рад. школа, 1974. – 104 с.
4. Павленко В.В. Основні підходи до розвитку креативності особистості / В.В. Павленко // Українська полоністика : збірник наукових праць. – Житомир – Bydgoszcz, 2017. – Вип.14. – С. 116-124.